

การวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในประเทศไทย: ความหลังและความฝัน⁵⁷

Analysis of Employment Guidelines for Elderly People in Thailand: Background and Dream

พงษ์มนัส ดีอด⁵⁸ และ สุกัญญา เอ็มอิมธรรม⁵⁹

Pongmanut Deeod and Sukanya Aimimtham

วันรับบทความ 24 พฤศจิกายน 2564

วันแก้ไขบทความ 16 ธันวาคม 2564

วันตอบรับบทความ 24 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

ทุกประเทศทั่วโลกต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุอันเนื่องมาจากว่าในปัจจุบันนี้ สังคมผู้สูงอายุนั้นส่งผลกระทบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วเช่นเดียวกัน หนึ่งในปัญหาที่สำคัญสำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย คือ ปัญหาทางด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากประเทศไทยนั้นได้อาศัยแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเมื่อสังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุกลุ่มประชากรวัยแรงงานนั้นย่อมลดลงไปด้วย ส่งผลให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่วนใหญ่ภายในประเทศมาจากกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ โดยบทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์และคาดการณ์การจำนวนประชากรผู้สูงอายุเข้าสู่ตลาดแรงงาน

⁵⁷ บทความวิชาการนี้ผ่านการนำเสนอมาจากการประชุมวิชาการระดับชาติทางรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 13 ของสมาคม

รัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ณ มหาวิทยาลัยนครพนม วันที่ 24 – 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564

⁵⁸ พงษ์มนัส ดีอด, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Pongmanut Deeod, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Email: Pongmanutd@kkumail.com

⁵⁹ สุกัญญา เอ็มอิมธรรม, ดร., รองศาสตราจารย์, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Sukanya Aimimtham, PhD., Associate Professor, Chairman of Program of Doctor of Philosophy, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University, Email Address: sukaim@kku.ac.th

ผ่านกรอบคิด PEST Analysis พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุ โดย ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์จากบทความวิจัย บทความวิจัย เอกสารราชการพร้อมทั้งการทบทวนวรรณกรรม จะ พบได้ว่าการจ้างงานผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหาสังคมผู้สูงอายุ อัน เนื่องมาจากโครงสร้างประชากรนั้นไม่สามารถที่จะย้อนกลับไปแก้ไขโครงสร้างของประชากรในอดีตได้ แต่สามารถ ที่จะมีการส่งเสริมและสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรได้ เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุสามารถ พึ่งพาตนเอง มีรายได้ พร้อมกับเป็นการพยุงฐานรากทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย โดยการจ้างงานผู้สูงอายุจะ ทำให้ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ยังมีผลให้ผู้สูงอายุกลายเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและ ศักยภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกมิติอีกด้วย

คำสำคัญ: นโยบายทางสังคม, ผู้สูงอายุ, การจ้างงาน, การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ABSTRACT

All countries in the world are facing elderly people's social problems since elderly people's society affects the change in economic, society, and political structure. Thailand is considered to be a country that is facing elderly people society. One critical problem is the economic structure problem because Thailand uses industrial workforces to drive the economy. Therefore, when Thailand faces the elderly people's society problem, the workforces are reduced which impacts the whole national economic situation. Hence, the purpose of this article is to study, analyze and predict the number of elderly people in the workforce market through the concept "PEST analysis" and provide suggestion policy to support elderly people employment by studying and analyzing from research papers, articles, official documents, and literature review. It can be seen that employing elderly people is one of the most important policies to solve the elderly people society problem because the population structure in the past cannot be changed but there can be a measure to support and improve the population structure to allow elderly people to have the income to support their lives, as well as enhancement in the national economic situation. Elderly people's employment does not only enhance the economic situation but also makes the elderly people to be the potential people group who are ready for the social changes in all directions.

Keyword: Social policy, Elderly people, Employment, Economic drive.

บทนำ

ปัญหาสังคมผู้สูงอายุ องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 โดยมีการจัดประชุม สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้จัดการประชุมสมัชชาโลกเรื่องผู้สูงอายุขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อเรียกร้องให้มีแนวทางด้านมนุษยธรรมและการพัฒนาเพื่อการสูงวัยจึงได้รับการพัฒนา และในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดประชุมสมัชชาโลก ด้านผู้สูงอายุแห่งโลกครั้งที่ 2 ขึ้นอีกครั้งเพื่อช่วยให้รัฐและสังคมต่าง ๆ มีการพัฒนานโยบายเพื่อให้ความมั่นใจว่า ผู้สูงอายุ สามารถมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมอย่างได้เต็มที่ และนอกจากนี้แล้วยังได้จัดพิมพ์เอกสารที่สำคัญในการนโยบายการจัดการสังคมผู้สูงอายุที่ชื่อ Active Ageing: A Policy Framework ซึ่งพัฒนาโดย WHO's Aging and Life Course Program โดยมีสาระสำคัญเป็นข้อมูลการสนับสนุนจากนานาประเทศ โดยได้มีการออกแบบนโยบายสังคมผู้สูงอายุเพื่อคำถามในการแก้ไขประเด็นต่าง ๆ ในสังคม เช่นในประเด็น ประเทศจะมีการส่งเสริมนโยบายป้องกันสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างไร? เมื่อประชาชนมีอายุยืนยาวขึ้น คุณภาพชีวิตในวัยชราจะดีขึ้นได้อย่างไร? ผู้สูงอายุจำนวนมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อกล่มละลายของประเทศเนื่องจากระบบการดูแลสุขภาพและประกันสังคมที่จะต้องนำทรัพยากรมาดูแลในส่วนนี้หรือไม่ (WHO, 2002) ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติได้แบ่งระดับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของแต่ละประเทศไว้ 3 ระดับ ได้แก่ระดับที่ 1 ระดับการก้าวสู่สังคมสูงอายุ (Aging society) คือ มีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ระดับที่ 2 ระดับสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) คือ มีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ และระดับที่ 3 สังคมสูงอายุอย่างเต็มที่ (Super aged society) คือ มีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ

ในปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากประชากรโลกกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2020 มีประชากรรวม ทั้งหมด 7,795 ล้านคน โดยมี “ผู้สูงอายุ” ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,050 ล้านคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) และปัญหาสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้นในปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.5 ล้านคน เห็นได้ว่าประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ภายในปี 2565 นี้ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) อีกทั้งการเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัยอาจส่งผลกระทบต่อแนวโน้ม การขยายตัวทางเศรษฐกิจ สำหรับผลกระทบทางด้านอุปสงค์ การบริโภคของภาค

ครัวเรือนในอนาคตมีโอกาสชะลอลง เนื่องจากอัตราการเติบโตของประชากรลดลง นอกจากนี้ รูปแบบการใช้จ่ายของกลุ่มผู้สูงอายุมักแตกต่างจาก รูปแบบการใช้จ่ายของกลุ่มผู้บริโภควัยอื่น ๆ ที่เห็นได้ชัด คือ พฤติกรรมการใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเข้าสังคมหรือ การทำงานลดลงในกลุ่มผู้สูงอายุขณะที่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งในส่วนด้านอุปสงค์ต่อสินค้าและบริการที่เปลี่ยนแปลงตามภาวะสังคมสูงวัยนี้จึงอาจส่งผลต่อโครงสร้างภาคการผลิตของประเทศในระยะข้างหน้า สำหรับผลกระทบด้านอุปทาน การลดลงของจำนวนแรงงานจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจทั้ง อัตราการขยายตัวของจำนวนแรงงานที่ลดลง โดยอัตราการเกิดที่ลดลงและอายุของแรงงานที่สูงขึ้นจะทำให้สัดส่วนกำลังแรงงานต่อประชากรทั้งหมดลดลง และยิ่งประชากรมีอายุมากขึ้น ยังมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานน้อยลง และผลิตภาพแรงงาน (Labor productivity) ที่ลดลงโดยผลการศึกษาของ Maestas et al. (2016) พบว่าหากจำนวนประชากรที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป ขยายตัวร้อยละ 10 จะส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชากร (GDP per Capita) ชะลอตัวร้อยละ 5.5 และการเข้าสู่สังคมสูงวัยจะทำให้เกิดอันตรายต่อรายได้ เฉลี่ยที่แรงงานจะได้รับลดลงและส่งผลกระทบต่อผลิตภาพแรงงานเฉลี่ย (Average productivity) ของแรงงานในทุกกลุ่มอายุ อย่างไรก็ตามปัจจุบันจำนวนแรงงานจะมีแนวโน้มลดลง แต่หลายประเทศได้มีการนำนวัตกรรมหรือ เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อทดแทนแรงงานในภาวะที่ประเทศก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยและรักษาประสิทธิภาพการผลิตให้ใกล้เคียงเดิม เช่น ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ใช้นวัตกรรมหุ่นยนต์ในภาคอุตสาหกรรม (Automation) ทดแทนแรงงานคน และยังช่วยแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องกันระหว่างแรงงานที่เข้าสู่ตลาดกับ ความต้องการแรงงานของตลาด (Skill mismatch) โดยนำเอาเทคโนโลยีมาเสริมในงานที่แรงงานไม่ถนัด งานที่ต้องอาศัยความแม่นยำหรือต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Acemoglu & Restrepo (2017) ซึ่งพบว่าประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่า ส่วนหนึ่งเพราะมีการใช้เทคโนโลยีทดแทนแรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่าหลายประเทศได้เน้นนโยบายพัฒนาด้านแรงงานเพื่อช่วยให้เศรษฐกิจขับเคลื่อนได้อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันในการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุให้พร้อมกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานมีความจำเป็นต้องให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม (Co-create) อีกทั้งมีการศึกษาการจ้างงานผู้สูงอายุจะพบได้ว่า มีพบผลลัพธ์ในเชิงบวกสำหรับความพึงพอใจในการทำงานหลังการเกษียณอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เกษียณอายุยังคงทำงานด้วยเหตุผล ด้านความถนัดส่วนตัว (Gall & Howard, 1997; Kim & Feldman, 2000) นอกจากนี้ การวิจัยในชาวอเมริกันสูงอายุ (อายุเฉลี่ย 76 ปี) แสดงให้เห็นว่าการทำงานหลังเกษียณมีผลในการป้องกันสุขภาพร่างกาย (Luoh & Herzog, 2002) จึงมาสู่คำถามการวิจัยที่ว่าแนวโน้มการจ้างงานผู้สูงอายุในประเทศไทยมีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการรองรับสังคมผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุด้วยการรองรับสังคมผู้สูงอายุด้วย PEST Analysis

วิธีดำเนินการการวิจัย

การวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในประเทศไทย เป็นรูปแบบการสังเคราะห์เอกสาร โดย ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยใช้วิธีการพยากรณ์เชิงปริมาณ (Quantitative Forecasting Methods) ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่อง สถิติแรงงานผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556–2563 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2556 เป็นปีที่มีการริเริ่มร่างพระราชบัญญัติการจ้างงานผู้สูงอายุ ซึ่งถือได้ว่าเป็นช่วงที่ภาครัฐบาลเริ่มที่จะมีการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ ทั้งนี้ในการศึกษาซึ่งใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์และข้อมูลในอดีตเพื่อจะพยากรณ์เชิงปริมาณ โดยใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (Time Series) การพยากรณ์ด้วยวิธี Exponential Smoothing ($\alpha = 0.25$) ด้วยโปรแกรม Microsoft office excel ด้วยเทคนิคการปรับเรียบ พร้อมทั้งอธิบาย วิเคราะห์ ส่วนถือในประเด็นในการวิเคราะห์ข้อมูล PEST Analysis ในการร่วมวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เช่นเดียวกัน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดนโยบายการจ้างงานผู้สูงอายุ

บริบทสังคมสูงวัยของประเทศไทย ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านจาก Aging society เป็น Aged society ในเวลาเพียง 20 ปีเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนผู้สูงอายุไทยกับประเทศในอาเซียน พบว่า ไทยมีสัดส่วน ผู้สูงอายุสูงที่สุด ขณะที่แรงงานไทยมีแนวโน้มลดลงเร็วกว่าประเทศอื่น ๆ ประกอบกับผู้สูงอายุ ของไทยที่ “เรียนสูง” มีเพียงร้อยละ 12 ซึ่งถือว่าน้อยกว่าประเทศอื่นค่อนข้างมาก (ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์, 2556) อีกทั้งระดับ รายได้ต่อหัวของไทยยังต่ำกว่าประเทศอื่นที่เข้าสู่สังคมผู้สูงวัยแล้วทำให้แรงงานไทยมีแนวโน้ม “แก่ก่อนรวย” สูงและต้องพึ่งพาภาครัฐและครอบครัวมากขึ้นจึงทำให้เกิดคำถามว่า “ประเทศไทย พร้อมรับมือกับความท้าทายนี้มากน้อยเพียงใด” ทั้งนี้ การศึกษานโยบายเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยที่เกิดขึ้นจริงในต่างประเทศและคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยโดยเฉพาะ นโยบายด้านแรงงาน

1 นโยบายขยายอายุเกษียณ หลายประเทศใช้นโยบายนี้เพื่อเพิ่มจำนวนวัยทำงานซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยสังคโปร้เพิ่มอายุเกษียณจาก 65 เป็น 67 ปี และเกาหลีใต้จะขยายอายุเกษียณจาก 55 ปี เป็น 60 ปี ขณะที่ญี่ปุ่นจะให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้นานขึ้นจาก อายุเกษียณที่ 62 ปี เป็น 65 ปี ภายในปี 2025 อย่างไรก็ตามการศึกษาของ Ariyasajjakorn and Manprasert (2014) พบว่าการขยายอายุเกษียณสามารถ ‘เลื่อน’ผลกระทบต่อการชะลอตัวของ เศรษฐกิจของไทยออกไปประมาณ 10 ปี และสามารถทำได้ในระยะสั้น แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ถาวร

2. นโยบายสนับสนุนให้บริษัทจ้างงานผู้สูงอายุและจัดหางานให้เหมาะสมกับแรงงาน ซึ่งคาดว่าจะช่วยสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุรัฐบาลสิงคโปร์ให้เงินสนับสนุนแก่บริษัทที่จ้างผู้สูงอายุให้ทำงานต่อ (Special Employment Credit, 2020) โดยมีเงื่อนไขว่าลูกจ้างต้องเข้าร่วมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Central Provident Fund) เท่านั้น โครงการนี้จึงไม่ครอบคลุมกลุ่มที่ประกอบอาชีพ อิสระ นอกจากนี้พบว่าหลายประเทศได้ออกแบบสภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อเอื้อให้แรงงานสูงอายุและแรงงานหญิงได้มีโอกาสในการท างานมากขึ้นผ่าน Flexible working arrangement อาทิทางการสิงคโปร์ให้เงินสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้เอื้อต่อผู้สูงอายุและ วัยแรงงานที่มีครอบครัวด้วย Workpro program เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่ให้เงินสนับสนุนแก่ บริษัทที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยจัดตั้ง Silver Human Resources Center เพื่อช่วยให้ ผู้สูงอายุได้ทำงานช่วงสั้นลงหรือทำงานที่ใช้กายภาพน้อยลง

3. นโยบายเพิ่มทักษะ (Up-skilling) และเสริมทักษะใหม่ (Re-skilling) ให้แก่แรงงาน สิงคโปร์ และญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างของประเทศที่ให้ความสำคัญกับนโยบายเหล่านี้เป็นอย่างมาก ประเทศ สิงคโปร์ได้ออกแบบนโยบายส่งเสริมทักษะทั้งในรูปแบบการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (Broad-based and fundamental program) และรูปแบบการเรียนรู้ที่เจาะจงทักษะเฉพาะด้าน (Targeted program) เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานในสาขาต่าง ๆ ทั้งนี้ สิงคโปร์ได้จัดตั้ง Skills Future Program ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาทักษะเพิ่มเติมควบคู่กับการจัดหางานที่เหมาะสม ให้แก่แรงงาน โปรแกรมดังกล่าวเป็นระบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบตลอดช่วงอายุ โดย หนึ่งใน Skills Future Program คือ Skills Future Credit ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์ต้องการสนับสนุนให้ แรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป มีโอกาสเพิ่มทักษะรูปแบบใหม่ ๆ ด้วยการให้เงินสมทบคนละ 500 ดอลลาร์สิงคโปร์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้าคอร์สอบรมสร้างอาชีพและเสริมทักษะให้แก่ตนเอง นอกจากนี้รัฐบาลยังกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐบาล สถาบันการศึกษา และบริษัทเอกชน อย่างใกล้ชิดเพื่อให้นโยบายเพิ่มและเสริมทักษะต่าง ๆ สามารถตอบโจทย์ความต้องการของ ตลาดแรงงานได้อย่างตรงจุด ซึ่งคล้ายกับการออกแบบ Senior Work Program ในญี่ปุ่น ที่มี การสร้างความร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ของ ประชากรญี่ปุ่น ทั้งนี้ผลการศึกษาของ International Labour Organization: ILO (2008) ยังพบว่า นโยบายเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความสามารถใน การหารายได้และยกระดับผลิตภาพของแรงงานในระยะยาวได้ด้วย

4. นโยบายส่งเสริมให้ผู้หญิงทำงานมากขึ้น เพื่อรองรับภาวะตลาดแรงงานที่มีแนวโน้มหดตัวลงจากการศึกษาพบว่าในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ ผู้หญิงวัยทำงานที่แต่งงานและมีลูก มักจะออกจากงานเพื่อดูแลลูกจนเมื่อลูกโตในระดับหนึ่งจึงกลับเข้ามาทำงานใหม่ แต่ส่วนใหญ่มักกลับเข้ามาทำงานในลักษณะที่ไม่ใช่งานประจำหรือเป็นแรงงานนอกระบบซึ่งมีความยืดหยุ่นในด้านเวลามากกว่า นอกจากนี้ ยังพบว่าการที่สังคมมี

ช่องว่างระหว่างแรงงานชายและแรงงานหญิง ค่อนข้างมาก เช่น การเติบโตในอาชีพการงาน หรือ อัตราค่าจ้างที่ต่างกัน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออกจากงานของแรงงานหญิงในช่วงที่ต้องดูแลครอบครัว

5. นโยบายสร้างแรงจูงใจแก่แรงงาน แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อทั้งการตัดสินใจเลือกทำงาน (Extensive margin) และการเพิ่มจำนวนชั่วโมงในการทำงาน (Intensive margin) ซึ่งจะมีผลต่อ การรักษาจำนวนแรงงานโดยรวมและช่วยยกระดับศักยภาพของแรงงาน โดยผลการศึกษาของ Blundell et.al. (2011) จากกลุ่มตัวอย่างในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส พบว่า ลักษณะทางสังคม พฤติกรรม และนโยบายจูงใจของภาครัฐ อาทิการจัดเก็บภาษีเงินได้และระบบสวัสดิการ ทางสังคมทั้งก่อนและหลังเกษียณมีผลต่อการตัดสินใจทำงาน และหากแยกศึกษาแนวโน้มการตัดสินใจทำงานตามวัยของแรงงาน พบว่านอกจากรายได้จากการออมของตัวเองสำหรับวัยเกษียณแล้ว ระบบประกันสังคมและสวัสดิการบำนาญ บำนาญที่ดียังมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเข้า ทำงานในระบบและออกจากตลาดแรงงานช้าลง รวมทั้งการเพิ่มจำนวนชั่วโมงในการทำงานด้วย ในทางกลับกัน ระบบประกันสังคมและสวัสดิการที่ไม่จูงใจอาจส่งผลต่อการตัดสินใจทำงาน ซึ่งเห็นชัดเจนในประเทศเกาหลีใต้ที่ระบบสวัสดิการยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก แรงจูงใจใน การเลือกทำงานที่มาจากระบบสวัสดิการจึงมีน้อยทำให้แรงงานบางส่วนเลือกออกจาก ตลาดแรงงานก่อนอายุเกษียณอย่างไ้ก็ดี พบว่าผู้สูงอายุบางกลุ่มกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานในวัย หลังเกษียณ เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ โดยจำเป็นต้องยอมรับค่าจ้างที่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำอย่างที่ได้เคยกล่าวไว้แล้วข้างต้น สะท้อนถึงการออกแบบนโยบายที่ยังไม่รัดกุม และไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ทั้งนี้ นโยบายสร้างแรงจูงใจในหลายประเทศมักสร้างควบคู่กับแนวคิดที่จะช่วยสร้าง ความมั่นคงทางรายได้ของผู้สูงวัย การกำหนดรูปแบบของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจึงเน้นการสร้างความร่วมมือแบบไตรภาคีหรือการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ นายจ้างและลูกจ้าง โดยเป็นการจ่ายเงินสมทบลงในกองทุนของตัวเองควบคู่กับการช่วยสมทบเพิ่มเติมจากนายจ้างตามข้อตกลง และระยะเวลาที่ยินยอมร่วมกัน ภายใต้เงื่อนไขว่ากองทุนนี้จะสามารถเบิกรับสิทธิได้ก็ต่อเมื่อ เกษียณอายุแล้วเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์และญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับนโยบายดังกล่าวเป็นอย่างมากและออกแบบให้มีการสร้างความพร้อมทางการเงินตั้งแต่ในวัยทำงาน นโยบายดังกล่าวจึงมีส่วน สำคัญในการช่วยสร้างแรงจูงใจแก่ผู้สูงอายุให้ยังอยู่ในตลาดแรงงานและมีรายได้รองรับเพียงพอหลังเกษียณ

แนวคิดการวิเคราะห์ด้วย PEST Analysis

PEST Analysis ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการวิเคราะห์สถานการณ์หรือองค์กร ให้เห็นทิศทางของการเปลี่ยนแปลงในจากสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบและทิศทางในการวางแผนนโยบายหรือธุรกิจต่อไป โดย PEST Analysis ศาสตราจารย์ฟรานซิส อาเกิลาร์ (Francis Aguilar) มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง "การสแกนสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ" ในปี 1967 ด้วยเหตุผลหลักสี่ประการ: เพื่อให้สามารถมองเห็นโอกาสทางธุรกิจหรือส่วนบุคคล และให้เห็นภัยคุกคามที่สำคัญ พร้อมทั้งเผยให้เห็นทิศทางของการ

เปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมขององค์กร อีกทั้งช่วยให้คุณหลีกเลี่ยงการเริ่มโครงการที่มีแนวโน้มว่าจะล้มเหลว ด้วยเหตุผลที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของคุณ สามารถช่วยให้คุณหลุดพ้นจากสมมติฐานต่าง ๆ ที่ไม่ได้ควบคุมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางภูมิภาค หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจใหม่ ดังนั้นในปัจจุบัน PEST Analysis ได้ถูกใช้เป็นกรอบในการประเมินยุทธศาสตร์ในกระบวนการของการวิเคราะห์การจัดการเพื่อพัฒนาโดย Sammut-Bonnici & Golea (2014) ได้อธิบายองค์ประกอบของ PEST ไว้ดังนี้

Political factors (P) หมายถึงนโยบายทางการตลาดหรือเศรษฐกิจที่อาจถูกแทรกแซง ซึ่งบริษัทในแวดลอมนี้ได้แก่ สถานการณ์การค้า การภาษี แรงงาน และสภาพการด้านกฎหมาย

Economic factors (E) หมายถึงข้อจำกัดด้านการค้าและความมั่นคงของการเมืองซึ่งเป็นเครื่องประเมินความสำเร็จของธุรกิจการค้าปัจจัยทางการเมืองถูกแบ่งเป็น 3 ระดับ สภาพเหนือชาติ และระดับชาติ และระดับองค์กรหรือกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมภายในประเทศ

Social factor (S) แนวโน้มทางสังคมความควบคุมสภาพการทำงานทัศนคติของผู้บริโภคและความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการการพิจารณาปัจจัยนี้ จะช่วยแก้ไขธุรกิจและปรับปรุงทิศทางการผลิตและบริการให้ตอบสนองผู้บริโภค ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน สถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตกำลังคน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้มีความหลากหลายและตอบสนองได้ตรงความต้องการของตลาด ขณะเดียวกันความท้าทายของสถานการณ์ผู้สูงอายุก็เป็นองค์ประกอบที่ทำให้การวิเคราะห์และประเมินอนาคตต้องนำมาพิจารณา

Technological factor (T) เนื่องจากเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านนวัตกรรมที่ถูกสร้างขึ้น เมื่อเทคโนโลยีแนวโน้มเกิดขึ้นเทคโนโลยีแบบดั้งเดิมถูกแทนที่ จึงสามารถใช้ในการวิเคราะห์ประเมินการเปลี่ยนแปลงในการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก การใช้ PEST ทำให้เห็นกรอบยุทธศาสตร์ที่เพิ่มความตระหนักถึงบริษัทแวดล้อมภายนอกดังวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมจึงควรพิจารณาเพราะถือเป็นการวิเคราะห์จุดยืนของอุตสาหกรรมเพื่อให้พร้อมในการแข่งขัน

จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ด้วย PEST Analysis จะช่วยในการอธิบายวิเคราะห์สถานการณ์พร้อมทั้งแนวทางในการวางแผนการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อเป็นการรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคตได้อีกด้วย

ผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.การพยากรณ์แรงงานผู้สูงอายุด้วยวิธี Exponential Smoothing 2.การวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุด้วย PEST Analysis

ฉากรที่ 1 ความหลัง รูปแบบการการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ

การพยากรณ์แรงงานผู้สูงอายุด้วยวิธี Exponential Smoothing ไปถึงปี พ.ศ.2574 เพื่อคาดการณ์ โน้มประชากรผู้สูงอายุ กับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุในการศึกษาในครั้งนี้ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้ง 60 ปีขึ้นไป และแรงงานผู้สูงอายุ หมายถึง แรงงานผู้สูงอายุทั้งในระบบ⁶⁰และนอกระบบ⁶¹ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังตารางที่ 1 แสดงข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ แรงงานผู้สูงอายุ และการพยากรณ์

⁶⁰ แรงงานในระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครอง หรือหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน

⁶¹ แรงงานนอกระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง หรือไม่มี หลักประกันทางสังคมจากการทำงานเช่นเดียวกับ แรงงานในระบบ

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ แรงงานผู้สูงอายุ และการพยากรณ์

ปี พ.ศ.	ประชากร ผู้สูงอายุ (หน่วย: คน)	แรงงาน ผู้สูงอายุ (หน่วย: คน)	การคาดการณ์ (หน่วย: คน)	การพยากรณ์ (แรงงาน ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่นระดับ ล่าง (ประชากร ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่นระดับ ล่าง(แรงงาน ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่น ระดับบน (ประชากร ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัด ความเชื่อมั่น ระดับบน (แรงงาน ผู้สูงอายุ)
2554	5,244,520	3,237,778						
2555	5,455,094	3,403,873						
2556	5,849,348	3,446,046						
2557	6,123,509	3,839,312						
2558	6,398,580	3,908,812						
2559	6,656,953	4,016,984						
2560	6,965,569	4,063,076						
2561	7,276,788	4,361,331						
2562	7,597,760	4,235,681						
2563	7,895,286	4,704,477						
2564			8,176,004	4,664,484	8,105,901	4,508,032	8,246,107	4,820,936
2565			8,471,529	4,930,650	8,399,251	4,774,197	8,543,806	5,087,103
2566			8,767,053	4,954,440	8,692,648	4,796,691	8,841,458	5,112,190
2567			9,062,578	5,220,607	8,986,088	5,062,856	9,139,068	5,378,358

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ แรงงานผู้สูงอายุ และการพยากรณ์ (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ประชากร ผู้สูงอายุ (หน่วย: คน)	แรงงาน ผู้สูงอายุ (หน่วย: คน)	การคาดการณ์ (หน่วย: คน)	การพยากรณ์ (แรงงาน ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่นระดับ ล่าง (ประชากร ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่นระดับ ล่าง(แรงงาน ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่นระดับบน (ประชากร ผู้สูงอายุ)	ขีดจำกัดความ เชื่อมั่น ระดับบน (แรงงาน ผู้สูงอายุ)
2568			9,358,102	5,244,397	9,279,567	5,085,320	9,436,637	5,403,474
2569			9,653,627	5,510,564	9,573,083	5,351,483	9,734,171	5,669,644
2570			9,949,151	5,534,354	9,866,632	5,373,918	10,031,671	5,694,790
2571			10,244,676	5,800,520	10,160,213	5,640,078	10,329,139	5,960,962
2572			10,540,200	5,824,310	10,453,822	5,662,484	10,626,578	5,986,137
2573			10,835,725	6,090,477	10,747,459	5,928,641	10,923,991	6,252,312
2574			11,131,249	6,114,267	11,041,122	5,951,018	11,221,377	6,277,516

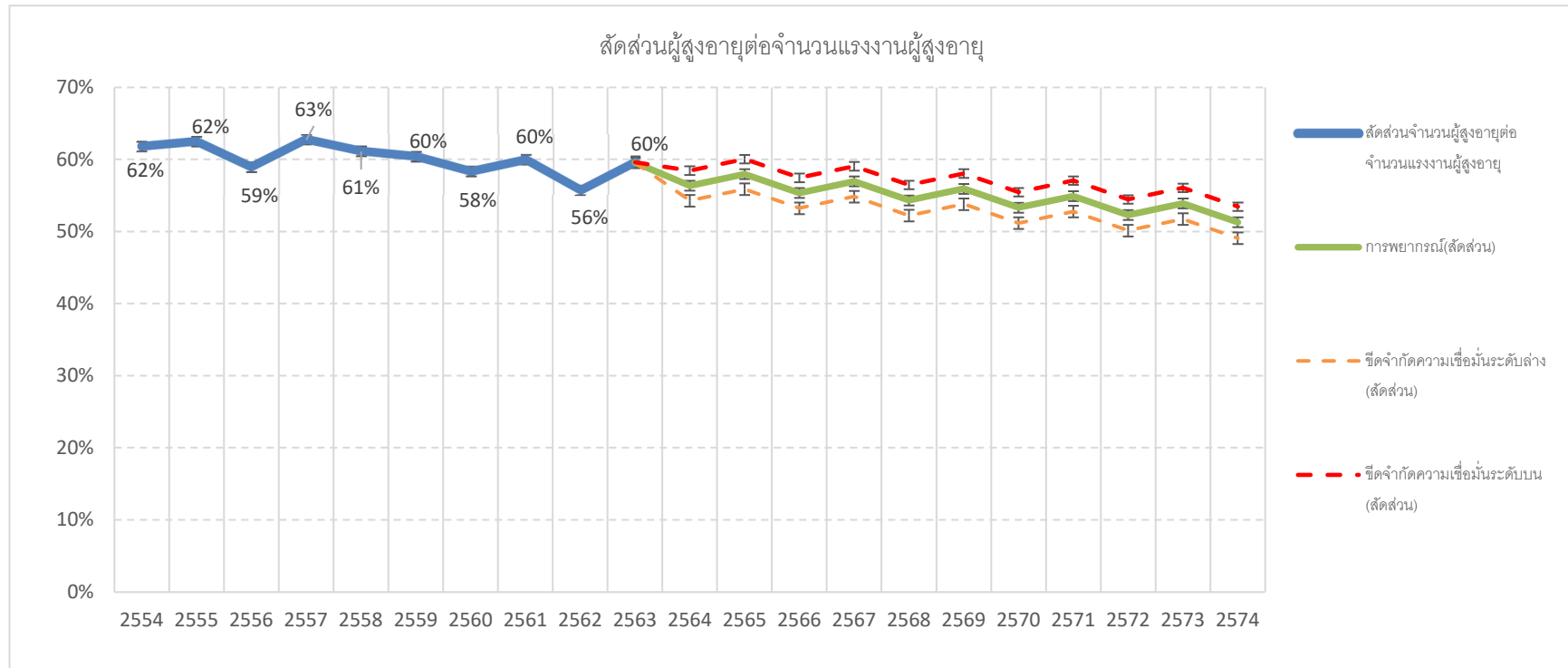
ที่มา: จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554 – 2563 และการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2554-2563 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางที่ 1 ได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ในส่วนที่ 1 ข้อมูลในปี พ.ศ.2554 -2563 เป็นข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่แสดงถึงจำนวนประชากรผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ ซึ่งในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุน้อยที่สุด คือจำนวน 5,244,520 คน และจำนวนแรงงาน

ผู้สูงอายุน้อยที่สุด อยู่ที่จำนวน 3,237,778 คน ส่วนในปี พ.ศ. 2563 ถือได้ว่ามีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดคือ จำนวน 7,895,286 คน และมีแรงงาน
จำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด อยู่ที่จำนวน 4,704,477 คน

ข้อมูลส่วนที่ 2 คือข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564-2574 เป็นข้อมูลจากการคาดการณ์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Exponential Smoothing ของจำนวน
ประชากรผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ โดยในปี พ.ศ. 2564 มีการคาดการณ์จำนวนประชากรผู้สูงอายุน้อยที่สุด คือจำนวน 8,176,004 คน และมีแรงงาน
ผู้สูงอายุน้อยที่สุด จำนวน 4,664,484 คน ส่วนในปี พ.ศ. 2574 มีการคาดการณ์จำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดคือ จำนวน 11,131,249 คน และมีแรงงาน
ผู้สูงอายุมากที่สุด จำนวน 6,114,267 คน ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อนำข้อมูลจำนวนประชากรผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุมาเทียบหาสัดส่วน เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการจ้างงานผู้สูงอายุในอนาคตนั้น
สามารถที่จะแสดงให้เห็นถึงจำนวนแนวโน้มการจ้างงานผู้สูงอายุได้ตาม แผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 สัดส่วนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ

จากแผนภาพที่ 1 แสดงข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือในส่วนที่ 1 เป็นการเทียบสัดส่วนข้อมูลในปี พ.ศ.2554 -2563 เป็นที่เกี่ยวข้องข้อมูล จำนวนประชากรผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ แล้วจึงนำข้อมูลสัดส่วนดังกล่าววิเคราะห์การคาดการณ์ด้วยโปรแกรม Exponential Smoothing เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนที่ 2 ซึ่งข้อมูลในส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลจากการคาดการณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564-2574 เมื่อวิเคราะห์จากแผนภาพดังกล่าวแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า แนวโน้มสัดส่วนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุมีทิศทางการจ้างงานที่ลดลง กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2554 สัดส่วนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุอยู่ที่ 62% ส่วนการคาดการณ์ข้อมูลในปีสุดท้าย พ.ศ. 2574 แนวโน้มสัดส่วนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุมีทิศทางการจ้างงานผู้สูงอายุอยู่ที่ 55% ของจำนวนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าหากรัฐบาลยังไม่เข้ามาส่งเสริมหรือมีมาตรการส่งเสริมรูปแบบการจ้างงานสำหรับผู้สูงอายุ อาจทำให้การที่ประเทศไทยมีรูปแบบสังคมผู้สูงอายุ ที่ผู้สูงอายุจะต้องพึ่งพิงจากรัฐสวัสดิการเท่านั้น หรืออาจทำให้เศรษฐกิจภายในอนาคตข้างหน้าที่จะต้องเสียบุคลากรจ้างแรงงานให้กับแรงงานประเทศมากยิ่งขึ้น

ฉากที่ 2 ความฝัน รูปแบบการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุด้วย PEST Analysis โดยใช้ฐานข้อมูลสัดส่วนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุเป็นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงปีดังกล่าวที่มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการจ้างผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถแสดงข้อมูล

ตารางที่ 2 สัดส่วนผู้สูงอายุและแรงงานผู้สูงอายุ

ปี พ.ศ.	ประชากรผู้สูงอายุ (คน)	แรงงานผู้สูงอายุ(คน)	สัดส่วนส่วน	การเปรียบเทียบสัดส่วน
2554	5,244,520	3,237,778	61.74%	N/A
2555	5,455,094	3,403,873	62.40%	-1%
2556	5,849,348	3,446,046	58.91%	3%
2557	6,123,509	3,839,312	62.70%	-4%
2558	6,398,580	3,908,812	61.09%	2%
2559	6,656,953	4,016,984	60.34%	1%
2560	6,965,569	4,063,076	58.33%	2%
2561	7,276,788	4,361,331	59.93%	-2%
2562	7,597,760	4,235,681	55.75%	4%
2563	7,895,286	4,704,477	59.59%	-4%

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าเมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อหาสัดส่วนความแตกต่างในแต่ละปีนั้น จะพบความแตกต่างได้อย่างชัดเจนในข้อมูลการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยข้อมูลที่น่ามาเปรียบเทียบกับปีหน้ามีจำนวนลดลงได้แก่ พ.ศ. 2555 มีสัดส่วนที่ลดลงจากปีก่อนในสัดส่วน -1% พร้อมทั้งนี้ พ.ศ. 2557 มีสัดส่วนที่ลดลงจากปีก่อนในสัดส่วน -4% พ.ศ. 2561 มีสัดส่วนที่ลดลงจากปีก่อนในสัดส่วน -2% และ พ.ศ. 2563 มีสัดส่วนที่ลดลงจากปีก่อนในสัดส่วน -4%

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตารางที่ 2 ในส่วนข้อมูลที่เปรียบเทียบมีค่าติดลบมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วย PEST Analysis เพื่อจะได้พบว่าอุปสรรคหรือปัญหาที่ทำให้เกิดการจ้างงานที่ลดลงนั้นมีสาเหตุประการใด ซึ่งสามารถอธิบายได้ดัง ข้อมูล PEST Analysis ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

Political factors (P)

พ.ศ. 2554 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปครั้งที่ 26 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ให้ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2554

พ.ศ.2555 เริ่มการประท้วงรัฐบาลเนื่องจากการเสนอมีการร่างกฎหมายนิรโทษกรรมที่จะเสนอต่อรัฐสภา

พ.ศ. 2556 เป็นวิกฤตการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นจากการประท้วงต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 ถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2557 จัดระเบียบโดย กปปส. กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งจัดและมีสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้นำ การประท้วงนี้ลงเอยด้วยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่ง รัฐประหาร และการสถาปนาคณะทหารผู้ยึดอำนาจการปกครอง

พ.ศ. 2557 รัฐประหารในประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16:30 น. โดยกองทัพไทยและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งภายหลังได้จัดตั้งเป็นคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ

พ.ศ. 2558 ยังอยู่ในภาวะวิกฤติ ช่วงกลางปีบรรยากาศการปิดกั้นดูเหมือนจะผ่อนคลายลงกว่าปีที่แล้วบ้างแต่ก็กลับมาร้อนแรงกว่าเก่าในช่วงปลายปี การ "ปรับทัศนคติ" ยังมีต่อเนื่องโดยรูปแบบเปลี่ยนจากการเรียกรายงานตัวเป็นการไปหาที่บ้านและการไปหาคนใกล้ชิด

พ.ศ. 2559 การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เวลา 15.52 น. ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช

การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559

พ.ศ. 2560 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พ.ศ. 2561 มีการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งมีการตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)

พ.ศ. 2562 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 และมีพล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2563 เริ่มมีการประท้วงจากกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองเช่น กลุ่มราษฎร คณะประชาชนปลดแอก แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม กลุ่มฟื้นฟูประชาธิปไตย สหภาพนักเรียน นิสิต นักศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นต้น พร้อมทั้งในปลายปีมีการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

2. Economic factors (E)

ในเรื่องการวิเคราะห์ประเด็นทางด้านเศรษฐกิจนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน

ตาราง 3 แสดงค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนและแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบในปี พ.ศ.2554-2563

พ.ศ.	ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน (บาท/เดือน)	สัดส่วน
2554	17,403.00	N/A
2555	18,766.00	7%
2556	19,061.00	2%
2557	20,892.00	9%
2558	21,157.00	1%
2559	21,144.00	0%
2560	21,436.50	1%
2561	21,346.00	0%
2562	20,742.12	-3%
2563	21,329.00	3%

ข้อมูลจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางแสดง 4 การเจริญเติบโตทางภาวะเศรษฐกิจไทยประจำปี GDP (Gross Domestic Product)

พ.ศ.	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
GDP	0.1	6.4	2.9	0.9	2.9	3.2	4	4.2	2.3	-0.42

ข้อมูลจาก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. Social factor (S)

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลการจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่าและจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์

พ.ศ.	การจดทะเบียน สมรส (คน)	สัดส่วนการจด ทะเบียนสมรส	การจดทะเบียน หย่า(คน)	สัดส่วนการจด ทะเบียนหย่า	จำนวนผู้ต้อง ราชทัณฑ์ (คน)	สัดส่วนจำนวนผู้ ต้องราชทัณฑ์
2554	306947	N/A	108624	N/A	215579	N/A
2555	314338	2%	111377	2%	221509	3%
2556	295519	-6%	107031	-4%	249801	11%
2557	296258	0%	111810	4%	284014	12%
2558	304392	3%	117880	5%	313924	10%
2559	307746	1%	118539	1%	312034	-1%
2560	297501	-3%	121617	3%	272185	-15%
2561	307936	3%	127265	4%	312614	13%
2562	328875	6%	128514	1%	378673	17%
2563	271344	-21%	121011	-6%	371461	-2%

ข้อมูลจาก ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

4. Technological factor (T)

ตารางที่ 6 แสดงอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

รายการ	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	256
โครงสร้างพื้นฐานทาง เทคโนโลยี	52	50	47	41	44	42	36	36	38	N/A
โครงสร้างพื้นฐานทาง วิทยาศาสตร์	40	40	40	46	47	47	48	42	38	N/A
จำนวนประเทศ ทั้งหมด	142	144	148	144	140	138	137	140	141	N/A

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการเปรียบเทียบ PEST Analysis หาข้อคิดในปี พ.ศ.2555 พ.ศ.2557 พ.ศ. 2561 พ.ศ.2563 ที่ข้อมูลการจ้างงานผู้สูงอายุมีจำนวนลดลงอาจเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบ PEST Analysis หาข้อคิดในปี พ.ศ.2555 พ.ศ.2557 พ.ศ.2561 พ.ศ.2563

ปี พ.ศ.	Political factors	Economic factors (E)	Social factor (S)	Technological factor (T)
2555	เริ่มการประท้วงรัฐบาล เนื่องจากการเสนอมีการร่าง กฎหมายนิรโทษกรรมที่จะ เสนอต่อรัฐสภา	สัดส่วน ค่าใช้จ่าย ภายใน ครัวเรือนสูงขึ้น 7% (18,766 บาท)	มีสัดส่วนจำนวนผู้ ต้องราชทัณฑ์ เพิ่มขึ้น3% จากปี ก่อน (221509 คน)	โครงสร้างพื้นฐาน ทางเทคโนโลยีลดลง จากปีก่อน
2557	รัฐประหารในประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16:30 น. โดย กองทัพไทยและสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ	สัดส่วน ค่าใช้จ่าย ภายใน ครัวเรือนสูงขึ้น 9% (20,892 บาท)	มีสัดส่วนจำนวนผู้ ต้องราชทัณฑ์ เพิ่มขึ้น 12% จากปี ก่อน (284014คน)	โครงสร้างพื้นฐาน ทางเทคโนโลยีลดลง จากปีก่อน
2561	มีการร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้ง มีการตั้งคณะกรรมการการ เลือกตั้ง (กกต.)	สัดส่วน ค่าใช้จ่าย ภายใน ครัวเรือน สัดส่วนคงที่ 0 จากปีก่อน (21,346 บาท)	มีสัดส่วนจำนวนผู้ ต้องราชทัณฑ์ เพิ่มขึ้น 13% จากปี ก่อน (312614 คน)	โครงสร้างพื้นฐาน ทางวิทยาศาสตร์ ลดลงจากปีก่อน
2563	เริ่มมีการประท้วงจากกลุ่ม เห็นต่างทางการเมือง	สัดส่วน ค่าใช้จ่าย ภายใน ครัวเรือนสูงขึ้น 3% (21,329 บาท)	ส่วนในปีนี้ ทั้ง จำนวนการจด ทะเบียนสมรส การ จดทะเบียนหย่าและ จำนวนผู้ต้อง ราชทัณฑ์ ลดลง จากปีก่อน	N/A

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการรองรับสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคคลผู้สูงอายุ ประเด็นสำคัญที่จะต้องมีการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุนั้นเนื่องมาจากโครงสร้างประชากรนั้นไม่สามารถที่จะย้อนกลับไปแก้ไขโครงสร้างของประชากรในอดีตได้ แต่สามารถที่จะมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรได้ เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเอง มีรายได้ พร้อมกับเป็นการพ่วงฐานรากทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย โดยการจ้างงานผู้สูงอายุจะทำให้ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น ยังมีผลให้ผู้สูงอายุกลายเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและศักยภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกมิติอีก แต่อย่างไรก็ตามรัฐไม่อาจจะจัดงบประมาณเลี้ยงดูผู้สูงอายุได้เพียงอย่างเดียว ดังนั้นควรต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุนั้นสามารถที่จะมีรายได้ด้วยตนเองหรือไม่ต้องพึ่งพิงสวัสดิการจากทางภาครัฐเท่านั้น จากการวิเคราะห์ด้วยรูปแบบแนวโน้มการจ้างงานผู้สูงอายุและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้อุปสรรคในการจ้างงานผู้สูงอายุโดยใช้ PEST Analysis พบว่า หากต้องการให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและเกิดการร่วมจ้างงานผู้ประกอบทุกฝ่าย จะต้องมีการพัฒนาดังต่อไปนี้ รัฐบาลจะต้องมีเสถียรภาพในการดำเนินการบริหาร พร้อมทั้งจะต้องมาช่วยเหลือนักครัวเรือนในเรื่องค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนเนื่องจากการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ สัดส่วนค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ย่อมที่จะส่งผลให้อัตราการจ้างงานผู้สูงอายุลดลง ทางด้านสังคมนั้น ประเด็นที่ถือได้ว่าส่งผลต่อปัญหาคือจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์เพิ่มขึ้น ทำให้การจ้างงานลดลง และปัญหาสุดท้ายทางภาครัฐควรที่จะส่งเสริมการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถ สื่อสารและสามารถให้เกิดการจ้างงานได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์การจ้างงานผู้สูงอายุด้วยในการรองรับสังคมผู้สูงอายุนอกเหนือจาก PEST Analysis เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทในสภาพสังคม พร้อมทั้งสามารถให้เกิดตัวแบบใหม่ (Parameter) ในการคาดการณ์การจ้างงานผู้สูงอายุอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2017). Secular stagnation? The effect of aging on economic growth in the age of automation. *American Economic Review*, 107(5), 174-79.
- Arghode, V., Jandu, N., & McLean, G. N. (2020). Exploring the connection between organizations and organisms in dealing with change. *European Journal of Training and Development*.
- Ariyasajjakorn, D., & Manprasert, S. (2014). The impact of the international mobility of skilled workers from AEC integration. *Faculty of Economics, Chulalongkorn University*.

- Blundell, R., Bozio, A., & Laroque, G. (2011) "Labor supply and the extensive margin" *The American Economic Review*, 101(3), 482-486.
- Gall, T. L., Evans, D. R., & Howard, J. (1997). The retirement adjustment process: Changes in the well-being of male retirees across time. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 52(3), P110-P117.
- International Labour Organization: ILO (2008) http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_103457.pdf
- Kim, S., & Feldman, D. C. (2000). Working in retirement: The antecedents of bridge employment and its consequences for quality of life in retirement. *Academy of management Journal*, 43(6), 1195-1210.
- Luoh, M. C., & Herzog, A. R. (2002). Individual consequences of volunteer and paid work in old age: Health and mortality. *Journal of health and social behavior*, 490-509.
- Maestas, N., Mullen, K. J., & Powell, D. (2016). *The effect of population aging on economic growth, the labor force and productivity* (No. w22452). National Bureau of Economic Research.
- Special Employment Credit. (2020). ได้ที่ <https://www.sec.gov.sg/Pages/Home.aspx>
- World Health Organization. *The world health report 2002: reducing risks, promoting healthy life*. World Health Organization, 2002.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). รายงานประจำปี 2562 กรมกิจการผู้สูงอายุ. จาก <https://www.dop.go.th/download/implementation/>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). รายงานประจำปี 2563 กรมกิจการผู้สูงอายุ. จาก <https://www.dop.go.th/download/implementation/>
- ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์. (2556). เราจะเตรียมรับมือ กันอย่างไร?...สังคมผู้สูงอายุ. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2561, จาก http://www.matichon.co.th/new_detail.php?newsid=1235709146&catid=04
- ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง. ม.ป.ป. กรมการปกครอง. <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ม.ป.ป. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2554-2563 จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ม.ป.ป. จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2554 – 2563 จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม.

https://www.nesdc.go.th/more_news.php?cid=288